

Luxembourg, 14. oktoober 2024
(OR. en)

14146/24

DEVGEN 139
ACP 98
ENV 975
ONU 110
RELEX 1216

MENETLUSE TULEMUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Kuupäev: 14. oktoober 2024

Saaja: Delegatsioonid

Eelmise dok nr: 13832/24 + COR 1

Teema: Kõrbestumine, mulla degradeerumine ja põuda
– Nõukogu järeldused (14. oktoober 2024)

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu järeldused kõrbestumise, maa degradeerumise ja põua kohta, mille nõukogu 14. oktoobril 2024 toimunud 4050. istungil vastu võttis.

Nõukogu järeldused kõrbestumise, maa degradeerumise ja põua kohta**EUROOPA LIIDU NÕUKOGU**

1. KORDAB oma pühendumust kestliku arengu tegevuskavale aastani 2030 ja selle kestliku arengu eesmärkidele, eelkõige eesmärgi nr 15 alleesmärgile 3 võidelda kõrbestumisega, taastada degradeerunud maa ja muld, sealhulgas kõrbestumise, põua ja ülejutuste tagajärjel rikutud maa, ning saavutada maailmas 2030. aastaks maa degradeerumise neutraalsus;
2. TULETAB MEELDE, et kõrbestumine, maa degradeerumine ja põud kujutavad endast kestliku arengu jaoks suuri keskkonna-, majandus-, sotsiaal- ja julgeolekuprobleeme, ning MÄRGIB MUREGA, et põuad sagenevad ja intensiivistuvad ning kõrbestumine ja maa degradeerumine süveneb kogu maailmas ja ELis; MÄRGIB, et Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kõrbestumise tõkestamise konventsioon on nurgakivi ülemaailmsetele jõupingutustele, mida tehakse kõrbestumise, maa degradeerumise ja põua vastu võitlemiseks;
3. TUNNISTAB, kui olulised on mitut sidusrühma hõlmavad partnerlused, mis ühendavad mitmepoolseid organisatsioone, haldusasutusi, kodanikuühiskonna organisatsioone, erasektorit, kohalikke kogukondi, põllumajandustootjaid, metsandusettevõtjaid, karjakasvatajaid ja maahaldajaid, põlisrahvaid ja muid maakasutajaid, ning liidud, et võidelda kõrbestumise, maa degradeerumise ja põua vastu ja saavutada maa degradeerumise neutraalsus, ning TERVITAB selliseid algatusi nagu rahvusvaheline põuakindlusliit, suur roheline müür ja selle rahastamisvahend „Accelerator“, ning rahvusvaheline karjamaade ja karjakasvatajate aasta, mis aitavad kaasa ülemaailmsetele jõupingutustele suurendada põuakindlust, võidelda kõrbestumise vastu ning peatada ja pöörata tagasi maa degradeerumine;
4. TULETAB MEELDE 2024. aasta juunis vastu võetud nõukogu järeldusi „Kaheksanda keskkonnaalase tegevusprogrammi vahehindamine – edasised sammud rohelise, õiglase ja kaasava ülemineku suunas kestliku Euroopa jaoks“ ning eelkõige neis esitatud üleskutset võtta rahvusvahelisel tasandil kasutusele süsteemne ja sidus ELi lähenemisviis kliimamuutuste, saaste, raadamise, maa degradeerumise, maa hõivamise ja elurikkuse vähenemise vastu võitlemiseks, eelkõige ÜRO viiendal keskkonnaassambleel määratletud looduspõhiste lahenduste rakendamise kiirendamise ja laiendamise kaudu;

ELi KOHUSTUSTE SUURENDAMINE KÕRBESTUMISE, MAA DEGRADEERUMISE JA PÕUA VASTU VÕITLEMISEL

5. TULETAB MEELDE nõukogu järeldusi, milles kiidetakse heaks soovitusel, mis käsitlevad Euroopa Kontrollikoja eriaruannet nr 33/2018 „Kõrbestumine ELis: kasvav oht, mille tõkestamiseks tuleb rohkem tegutseda“, ning KUTSUB komisjoni TUNGIVALT ÜLES esitama terviklikule mõjuhinnaangule tuginedes ettepaneku kogu ELi hõlmava integreeritud tegevuskava kõrbestumise, maa degradeerumise ja põua vastu võitlemiseks, mille eesmärk on luua põuakindlus ja saavutada ELis 2030. aastaks maa degradeerumise neutraalsus;
6. PEAB TERVITATAVAKS aastani 2030 ulatuva ELi mullastrateegia ambitsioonikat visiooni, mille kohaselt peavad kõik ELi mulla ökosüsteemid olema 2050. aastaks heas seisundis, et peatada ja pöörata tagasi kõrbestumine ja maa degradeerumine ning säilitada keskkonnahoidlik veeringlus, mis mõjutab sisemaa sadememustreid ning aitab kaasa veekaitsele ja põua- ja üleujutustekindlusele, ning programmi „Euroopa horisont“ raames ELi missiooni „Euroopa mullakokkulepe“ ning MÄRGIB sellega seoses arutelude edenemist komisjoni ettepaneku üle võtta vastu direktiiv mullaseire ja mulla vastupidavuse kohta (mullaseire direktiiv);
7. RÕHUTAB, et komisjon ja liikmesriigid peavad esmajärjekorras rakendama looduse taastamise määrust, sealhulgas looduspõhiseid lahendusi, millega laiendatakse maa taastavat majandamist ja põua ennetavat ohjamist;
8. PEAB TERVITATAVAKS jätkuvalt ELi tasandi jõupingutusi, et teha kindlaks keskkonnale kahjulikud toetused, ning TOONITAB, kui oluline on võtta arvesse nende mõju kõrbestumisele, maa degradeerumisele ja põuale; RÕHUTAB, et keskpikas perspektiivis tuleks seada ambitsioonikad eesmärgid selliste toetuste järkjärguliseks kaotamiseks või reformimiseks;
9. TUNNISTAB maa- ja veemajanduse omavahelist seotust; TOONITAB, kui oluline on integreeritud lähenemisviis kavandamistegevusele ning põudade ja poolkuivade kliimatingimuste ohjamisele, ning KUTSUB põua ja/või veepuuduse ohus olevaid liikmesriike TUNGIVALT ÜLES töötama asjakohasel puhul välja põuaohjekavad, mis on kooskõlastatud asjakohaste poliitikavaldkondade raames võetavate meetmetega ja nendega integreeritud, hõlmates asjaomaste poliitikavaldkondade üldist planeerimist, eelkõige veepoliitika raamdirektiivis määratletud veeküsimustes;
10. TUNNISTAB, et loodusvarade, näiteks maa ja vee kaitse on inimeste julgeoleku seisukohast äärmiselt oluline ning et kõrbestumine, mulla degradeerumine ja põud ning veenappus võivad suurendada sundrände, ebastabiilsuse, ebakindluse ja konfliktide ohtu;

11. TOONITAB jätkuvat toetust, mida EL ja selle liikmesriigid pakuvad ülemaailmsel, piirkondlikul ja riiklikul tasandil välistegevuse vahendite, näiteks naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Gloaalne Euroopa“ ja „Global Gateway“ kaudu; KUTSUB ELi ja selle liikmesriike ÜLES suurendama oma välistegevuses maa taastava majandamise ja haldamise tähtsust ning ka edaspidi edendama rahvusvahelisi partnerlusi ja osalemist võitluses kõrbestumise, maa degradeerumise ja põua vastu;
12. RÕHUTAB, kui oluline on suurendada kõrbestumise, maa degradeerumise ja põua küsimuste edasist integreerimist asjakohastes poliitikameetmetesse ja investeerimiskavadesse maaga seotud koostöössektorites, eelkõige põllumajanduses ja toiduainete tootmises (nimelt agroökoloogiliste ja maastikupõhiste lähenemisviiside kaudu, sealhulgas mahepõllumajanduses), maa- ja linnaplaneerimises, taristu- ja veemajanduses; TUNNISTAB agroökoloogia, metsamaastike ja ökosüsteemide taastamise potentsiaali integreeritud ja valdkonnaülese lähenemisviisina, millest tuleneb mitmesugune kasu mitte ainult mulla ja maa taastamisele ning viljakuse parandamisele, vaid ka bioloogilisele mitmekesisusele ja ökosüsteemidele, süsiniku säilitamisele, kliimamuutustega kohanemisele, ressursitõhususele, toiduga kindlustatusele ja toitumisele ning majandusarengule;
13. TUNNISTAB, et sidus rahastamine on maa kestliku majandamise ja maa taastamise seisukohast väga tähtis; TUNNISTAB vajadust vaadata läbi olemasolevate vahendite rahastamine ning kasutada alternatiivseid erasektori ja segarahastamisallikaid, eelkõige selleks, et võtta kasutusele kõrbestumise, maa degradeerumise ja põua vastu võitlemise meetmeid ja rakendada looduspõhiste lahenduste kasutamisel põhinevaid ökosüsteemi taastamise meetmeid;
14. RÕHUTAB, et maa taastava majandamise tavad, taastamispüüdlused ning 2030. aastaks raadamise ja metsade degradeerumise peatamise meetmed on üliolulised, et saavutada kogu maailmas maa degradeerumise neutraalsus. Sellega seoses on oluline saavutada kestlikud, jälgitavad ja läbipaistvad väärtusahelad, mis lahutavad põllumajandusliku tootmise raadamisest ning metsade ja maa degradeerumisest, tunnistades samal ajal nõudluse ja pakkumisega seotud meetmete tähtsust;
15. TUNNISTAB ÜRO algatuse „Varajane hoiatamine kõigile“ tähtsust rahvusvahelise koostöö ja andmete integreerimise tugevdamisel põua seire ja prognoosimise valdkonnas;
16. RÕHUTAB, kui oluline on järgida WHO terviseühtsuse põhimõtet võitluses kõrbestumise, maa degradeerumise ja põua vastu ning võimaldada struktuurseid arutelusid poliitika sidususe üle asjaomaste sektorite ja valdkondade vahel kohalikul, riiklikul, piirkondlikul ja rahvusvahelisel tasandil;

*ELi PRIORITEEDID ÜRO KÕRBESTUMISE TÕKESTAMISE KONVENTSIOONI OSALISTE
KONVERENTSI 16. ISTUNGJÄRGUKS (UNCCD COP 16) JA EDASPIDISEKS*

17. TUNNISTAB murega, et surve maailma maaressurssidele pidevalt kasvab, ning MÄRGIB, et kogu maailmas on maa seisundi halvenemise peamiste tegurite seas muu hulgas loodusvarade jätkusuutmatu majandamine, maakasutuse muutus, bioloogilise mitmekesisuse vähenemine, mittekestlik põllumajandus ja põllumajanduse laienemine, raadamine, valglinnastumine, mulla katmine, maapiirkondade rahvastikukadu, saaste, kliimamuutused ning mäetööstus;
18. PEAB TERVITATAVAKS valitsustevahelise põuavastase tööühma tööd ja VÕTAB TEADMISEKS selle aruanded, mille eesmärk on teha kindlaks võimalused ennetavaks põua ohjamiseks kogu maailmas, ning UNCCD 2018.–2030. aasta strateegilise raamistiku vahehindamise rahvusvahelise tööühma aruanded, et määrata kindlaks prioriteedid ja töötada välja soovitusel UNCCD strateegilise raamistiku teiseks perioodiks;
19. RÕHUTAB vajadust tõhustada meetmeid kõigil tasanditel, et võidelda kõrbestumise, maa degradeerumise ja põua ning nende põhjuste vastu, eelkõige integreerides ja ulatuslikumalt kasutusele võttes kindlaks tehtud ja tõestatud lahendusi kõrbestumise, maa degradeerumise ja põua vastu, sealhulgas loodusvarade säästev majandamine, ringmajandus, taastav maa majandamine, agrometsandus ja kestlikud karjatamise meetodid, agroökoloogilised lähenemisviisid ja ennetav põua ohjamine;
20. selleks et saavutada 2030. aastaks maa degradeerumise neutraalsus, KUTSUB TUNGIVALT ÜLES muutma põllumajandus- ja toidusüsteemid kestlikuks, põuakindlaks ja kliimaga arvestavaks, tuginedes FAO maailma toiduga kindlustatuse komitee toiduga kindlustatuse ja toitumise kõrgetasemelise eksperdirühma määratletud 13-le agroökoloogia põhimõttele; ning RÕHUTAB agroökoloogia koalitsiooni ja rahvusvahelise algatuse „4/1000“ panuse asjakohasust;
21. TOONITAB vajadust tugevdada UNCCD teadmusbaasi ning parandada teadus- ja tehnoloogiakomitee kaudu antavat toetust, et hõlbustada teadlikumat otsuste tegemist; RÕHUTAB vajadust tugevdada kasulike vahendite pakkumist teadus- ja poliitikaliidese kaudu, et tõhustada koostööd teadus- ja poliitikaliidese, valitsustevahelise kliimamuutuste rühma ning valitsustevahelise bioloogilist mitmekesisust ja ökosüsteemi teenuseid käsitleva teaduslik-poliitilise foorumi vahel ning kaasata sellesse protsessi rahvusvahelised ja riiklikud teadusorganisatsioonid, sealhulgas akadeemilised ja muud ringkonnad;

22. RÕHUTAB, et UNCCD usaldusväärse haldus- ja finantsjuhtimise tagamise eeltingimusteks on tõhus ja tulemuslik UNCCD sekretariaat ning piisav ja otstarbekohane eelarve, milles on nõuetekohaselt arvesse võetud kulutõhusust; KORDAB, kui oluline on tihedas dialoogis UNCCD osalistega võtta arvesse ühisjärelvalve üksuse soovitusi, eelkõige hea valitsemistava, tõhususe, läbipaistvuse, erapooletuse, vastutuse ja riskijuhtimise põhimõtteid;
23. TUNNUSTAB Ülemaailmse Keskkonnafondi (GEF) ja UNCCD vahelist head koostööd, mille tulemusel on viimasel ajal suurenenud GEFist antav toetus osalisriikidele, et aidata neil täita oma aruandluskohustusi ning rakendada ümberkujundavaid projekte ja programme maa degradeerumise neutraalsuse eesmärkide (sealhulgas vabatahtlike eesmärkide) saavutamiseks, ning koostada riiklik põuakava;
24. ON TEADLIK GEFi vahendite eelseisvast üheksandast täiendamisest (GEF-9) ja TUNNISTAB, et UNCCD osaliste konverentsil (COP) avaneb sellega võimalus taotleda märkimisväärset osa GEF-9 vahenditest keskse valdkonna „Maa degradeerumine“ jaoks, püüdes samal ajal saavutada kaasnevaid hüvesid GEFi ülejäänud nelja prioriteetse valdkonnaga;
25. TOONITAB soolise võrdõiguslikkuse ning kõigi naiste ja tütarlaste mõjuvõimu suurendamise tähtsust, kooskõlas UNCCD COP-15 Abidjani deklaratsiooniga soolise võrdõiguslikkuse saavutamise kohta maa eduka taastamise eesmärgil. Selleks et tagada UNCCD sooteadlik ja ümberkujundav rakendamine, tuleb tugevdada naiste õigusi maaomandile, nende osalemist otsustus-, kavandamis- ja rakendamisprotsessides, nende suutlikkuse suurendamist ning nende juurdepääsu väärtusahelatele ja rahastamisvahenditele;
26. VÄLJENDAB HEAMEELT selle üle, et UNCCD COP-16 kutsub kokku soolise võrdõiguslikkuse kogu ja noortekogu kui peamised platvormid soolise võrdõiguslikkuse ja põlvkondadevahelise võrdsuse edendamiseks konventsiooni rakendamisel;
27. RÕHUTAB kooskõlas maailma toiduga kindlustatuse komitee (CFS) maa-, kalavarude ja metsavalduse vastutustundliku haldamise vabatahtlike suunistega, kui oluline on kindel valdusõigus kestliku arengu jaoks ning kõrbestumise, maa degradeerumise ja põua vastu võitlemiseks;
28. TOONITAB, kui oluline on põlisrahvaste täielik ja kaasav osalemine otsustusprotsessides kooskõlas õigusega vabale, eelnevale ja teadlikule nõusolekule;

29. RÕHUTAB, et noorte osaluse edendamine on kõrbestumise, maa degradeerumise ja põua vastu võitlemisel otsustava tähtsusega; TOONITAB vajadust suurendada noorte mõjuvõimu vajalike ressursside, koolituse, platvormide ja poliitikavahendite abil, et nad saaksid tõhusalt kaasa aidata UNCCD missiooni elluviimisele;
30. TOONITAB, kui oluline on kogu ühiskonda hõlmav lähenemisviis ja kaasav osalemine otsuste tegemises, ning KOHUSTUB edendama soodsat keskkonda, mis suurendab kodanikuühiskonna organisatsioonide aktiivset osalemist ja kaasamist UNCCD raames; TUNNISTAB vajadust anda kodanikuühiskonna organisatsioonidele ja UNCCD kodanikuühiskonna organisatsioonide tööruhmale piisavalt vahendeid ja koolitust, et nad saaksid tõhusalt kaasa aidata UNCCD missiooni elluviimisele;
31. TERVITAB ÜRO tegevusjuhendit ahistamise, sealhulgas seksuaalse ahistamise vältimiseks, ning KUTSUB ÜLES selle takistamatule kohaldamisele ja rakendamisele kõigis UNCCD protsessides, eelkõige mitmepoolsetel konverentsidel;
32. KUTSUB UNCCD osaliste konverentsi ÜLES paremini arvesse võtma kõrbestumisele, maa degradeerumisele ja põuale kaasa aitavate kahjulike toetuste mõju; ning INNUSTAB lisama selle teema järgmise osaliste konverentsi päevakorda, et algatada arutelu selle üle, kuidas sellised toetused järk-järgult kaotada ja kujundada need ümber säästvamate maa majandamise tavade toetamiseks, aidates seeläbi kaasa ka Kunmingi-Montreali üleilmse elurikkuse raamistiku 18. eesmärgi rakendamisele;

KOOSTOIME MUUDE MITMEPOOLSETE KESKKONNAALASTE LEPINGUTE JA RAHVUSVAHELISTE PROTSESSIDEGA

33. TUNNISTAB kõrbestumise, maa degradeerumise ja põua, kliimamuutuste, bioloogilise mitmekesisuse vähenemise, veepuuduse ja reostuse vastastikust sõltuvust ja omavahelisi seoseid; KINNITAB oma pühendumust selliste hädaolukordade tulemuslikule, integreeritud ja sidusale käsitlemisele; TOONITAB kestliku maa majandamise ja maa taastamise olulist rolli ning vajadust tegelda vee, toidu, tervise, maa, elurikkuse, kliima, raadamise ja reostuse vahelise seosega tugeval, terviklikul ja integreeritud viisil, mis hõlmab vastastikku kasulikke strateegiaid koos tugevate sotsiaalsete ja keskkonnaalaste kaitsemeetmetega, sealhulgas kasutades ÜRO viienda keskkonnaassamblee resolutsioonis 5 (UNEP/EA.5/Res.5) määratletud looduspõhiseid lahendusi ja ökosüsteempõhiseid lähenemisviise; RÕHUTAB vajadust minimeerida kompromisse ja maksimeerida koostoimet;

34. ON TEADLIK asjaolust, et bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi (CBD) 16. istungjärg, ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi (UNFCCC) 29. istungjärg ja UNCCD osaliste konverentsi 16. istungjärg toimuvad paralleelselt, mis annab Rio konventsioonidele ainulaadse võimaluse üksteist vastastikku toetada, aidata kaasa ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030 rakendamisele ja selle kestliku arengu eesmärkide saavutamisele ning käsitleda kliimamuutuste, bioloogilise mitmekesisuse vähenemise ning kõrbestumise, maa degradeerumise ja põua teemasid sünergilisel viisil;
35. ON KINDLALT PÜHENDUNUD tõhusale ja integreeritud tegutsemisele bioloogilise mitmekesisuse vähenemise, ökosüsteemi, maa, vee ja ookeanide seisundi halvenemise, kliimamuutuste ja reostuse vastu ning KUTSUB seetõttu tegema tihedamat ja tõhustatud koostööd ning tugevdama koostoimet kolme Rio konventsiooni ning muude mitmepoolsete kokkulepete ja algatuste vahel kõigil tasanditel, sealhulgas finantseerimisasutuste, muude asjakohaste ÜRO algatuste ja rahvusvaheliste protsesside vahel;
36. KUTSUB ÜLES parandama koostööd bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni, ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja ÜRO kõrbestumise tõkestamise konventsiooni vahel kõigil tasanditel, eelkõige Kunmingi-Montreali üleilmse elurikkuse raamistiku, Pariisi kokkuleppe ja maa degradeerumise neutraalsuse saavutamise sihtprogrammi rakendamisel, kasutades paremini Rio konventsioonide ühist kontaktrühma, tõhustades nende osaliste konverentside istungite vahelist koostööd ja koostoimet 2024. aastal ja edaspidi, et uurida ka konventsioonide ühistöö ja tihedama koostöö võimalusi riiklikul tasandil; eelkõige riiklike bioloogilise mitmekesisuse strateegiate ja tegevuskavade, riiklikult kindlaksmääratud panuste, riiklike kohanemiskavade, riiklike tegevuskavade, vabatahtlike riiklike maa degradeerumise neutraalsuse eesmärkide, riiklike põuakavade ja riiklike toidusüsteemide alaste tegevuskavade väljatöötamisel, läbivaatamisel ja rakendamisel;
37. pidades eelkõige silmas metsade raadamise vastu võitlemist ning metsade kaitse, taastamise ja säästva majandamise tõhustamise vajadust ning võttes arvesse ÜRO metsandusfoorumi 19. istungjärgul vastu võetud resolutsiooni ÜRO metsanduse strateegilise kava vahekokkuvõtte kohta ning sellele järgnenud FAO/COFO otsuseid, KUTSUB paremini kasutama metsaalast koostööpartnerlust ning kutsub ÜRO majandus- ja sotsiaalosakonda tugevdama oma seostele orienteeritud toetustegevust, et tõhustada ka ennetavaid valdkondadevahelisi meetmeid eesmärgiga võidelda kõrbestumise, maa degradeerumise ja põua vastu.